

Współwłasność

Czasami zdarza się, że jedna rzecz ma kilku właścicieli. W takim przypadku mamy do czynienia ze współwłasnością, przy czym należy wiedzieć, że każdy ze współwłaścicieli ma prawo do całej rzeczy, nie zaś do jej konkretnej części odpowiadającej udziałowi. Przykładem najczęstszych współwłasności są wspólność majątkowa małżeńska czy współwłasność majątku spadkowego po zmarłym.

Rodzaje współwłasności

W polskim prawie istnieją dwie odmiany współwłasności – współwłasność ułamkowa i współwłasność łączna. Współwłasność ułamkowa polega na tym, że każdy ze współwłaścicieli posiada udział w prawie własności określony ułamkiem. Taką współwłasnością jest na przykład majątek pozostawiony w spadku spadkobiercom ustawowym czy współwłasność samochodu nabytego przez ojca i syna za wspólne środki. Drugim rodzajem współwłasności jest współwłasność łączna. Powstaje ona jedynie w przypadkach, gdy przepisy prawa wyraźnie tak stanowią i zwykle ustaje wraz z zakończeniem stosunku prawnego z którego wynika powstanie takiej współwłasności. Współwłaściciele łączni nie mają konkretnego udziału w prawie, a zatem każdy z nich ma prawo do całej rzeczy. Najczęstszymi przypadkami współwłasności łącznej są wspólność majątkowa małżeńska oraz wspólność majątku wspólników spółki cywilnej.

Zasady wykonywania praw przez współwłaścicieli uregulowane są w art. 195 – 221 Kodeksu Cywilnego. Zasady te dotyczą jedynie współwłasności ułamkowej. Zasady wykonywania współwłasności łącznej są uregulowane w przepisach konkretnego stosunku prawnego, z którego wynika taki rodzaj współwłasności (np. zasady gospodarowania majątkiem wspólnym małżonków reguluje kodeks rodzinny i opiekuńczy).

Zniesienie współwłasności

W polskim prawie istnieje generalna zasada, że prawo własności powinno przypadać jednemu podmiotowi. Z tego względu zgodnie z art. 210 Kodeksu Cywilnego każdy ze współwłaścicieli rzeczy może żądać zniesienia współwłasności ułamkowej. Żądanie takie nie ulega przedawnieniu, a zatem każdorazowy współwłaściciel może domagać się zniesienia współwłasności w każdym czasie. Jedynie czynność prawna np. umowa może wyłączyć takie prawo na okres 5 lat, przy czym termin można przedłużać zgodnie z art. 210 par. 1 Kodeksu Cywilnego.

Zniesienie współwłasności ułamkowej może nastąpić na podstawie umowy pomiędzy współwłaścicielami. W przypadku, gdy chcemy znieść umownie współwłasność nieruchomości niezbędna jest wizyta u notariusza. Umowa powinna mieć bowiem formę aktu notarialnego. Wszyscy współwłaściciele muszą wyrazić zgodę na zniesienie współwłasności i na określony sposób zniesienia współwłasności. W umowie określa się czy zniesienie ma nastąpić przez fizyczny podział rzeczy (np. podzielenie rzeczy na pół) czy rzecz ma zostać przyznana na wyłączną własność jednego lub kilku współwłaścicieli z obowiązkiem spłaty pozostałych. Możliwe jest również zniesienie współwłasności przez sprzedaż rzeczy i podział uzyskanej kwoty. Strony umowy mogą przyznać poszczególnym współwłaścicielom rzeczy (ich części lub pieniądze), które nie muszą odpowiadać wartości udziału.

Podział fizyczny rzeczy jest niedopuszczalny, gdy byłby sprzeczny z przepisami ustawy lub ze społeczno – gospodarczym przeznaczeniem nieruchomości albo gdy pociągałby za sobą istotną zmianę lub znaczne zmniejszenie wartości nieruchomości. Przykładami niedopuszczalnego podziału jest np. podział kawalerki czy podział gruntu rolnego na działki mniejsze niż 0,3 ha (choć są tu wyjątki).

Jeżeli współwłaściciele nie mogą się ze sobą porozumieć, zniesienie współwłasności może nastąpić również na drodze sądowej w trybie art. 617 i następane k.p.c. Zniesienie następuje na wniosek jednego (lub kilku) współwłaściciela. Sposoby zniesienia współwłasności są analogiczne jak w przypadku zniesienia umownego. Sąd może zatem podzielić fizycznie rzecz, przyznać ją na własność jednemu ze współwłaścicieli lub zarządzić sprzedaż w trybie postępowania egzekucyjnego i podzielić pomiędzy współwłaścicieli uzyskaną ze sprzedaży kwotę.

W pierwszej kolejności sąd bierze pod uwagę podział fizyczny rzeczy. Jeżeli jest to konieczne, sąd może obciążyć poszczególne części służebnościami gruntowymi, zwłaszcza służebnością drogi koniecznej. Celem ustalenia dopuszczalności podziału fizycznego nieruchomości zabudowanej zwykle konieczne będzie przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego do spraw budownictwa i wyceny nieruchomości. Jeżeli rzeczy nie da się podzielić, może ona zostać przyznana stosownie do okoliczności jednemu ze współwłaścicieli z obowiązkiem spłaty pozostałych albo sprzedana stosownie do przepisów kodeksu postępowania cywilnego. W takim wypadku sąd ustala spłaty i dopłaty, oznaczy termin i sposób ich uiszczenia, wysokość i termin uiszczenia odsetek, a w razie potrzeby także sposób ich zabezpieczenia. Terminy uiszczenia spłat i dopłat mogą być maksymalnie 10 letnie.

Ostatnim z możliwych sposobów zniesienia współwłasności nieruchomości jest jej sprzedaż stosownie do przepisów k.p.c. Jest to nieopłacalne dla współwłaścicieli, gdyż sprzedaż następuje w oparciu o przepisy postępowania egzekucyjnego. Może zatem nastąpić podczas drugiej licytacji, co oznacza ryzyko uzyskania jedynie 2/3 części oszacowanej wartości. Ponadto zapłacą wysokie koszty egzekucyjna oprócz tego kwotę tę pomniejszającą wysokie koszty egzekucyjne. Ponadto komornik oszacuje wartość nieruchomości przy pomocy biegłego, którego wynagrodzenie pokryją współwłaściciele.

Naturalnie powyższe zastrzeżenia dotyczą wniosku niezgodnego. Jeśli strony są zgodne, co do sposobu podziału, sąd zastosuje wskazany przez nich sposób, chyba, że ustalą, że zastosowany sposób podziału byłby sprzeczny z przepisami ustawy lub ze społeczno – gospodarczym przeznaczeniem nieruchomości albo gdy pociągałby za sobą istotną zmianę lub znaczne zmniejszenie wartości nieruchomości. W takim wypadku może oddalić wniosek.

Wniosek o zniesienie współwłasności

Zniesienie współwłasności odbywa się w postępowaniu nieprocesowym. Wyłącznie właściwym sądem jest sąd rejonowy miejsca położenia rzeczy. We wniosku o zniesienie współwłasności należy dokładnie określić rzecz mającą ulec podziałowi oraz przedstawić dowody prawa własności (sąd zwykle opiera się na dokumentach). W przypadku nieruchomości do wniosku należy dołączyć aktualny odpis z księgi wieczystej lub zbioru dokumentów. Można również załączyć wypisy z ewidencji gruntów i budynków czy akty notarialne przenoszące własność.

W sprawie uczestniczą oprócz wnioskodawcy pozostali współwłaściciele, którzy mają status uczestnika postępowania. Oprócz nich uczestnikami postępowania mogą być ewentualni użytkownicy faktyczni rzeczy.

We wniosku możemy wskazać proponowany sposób zniesienia współwłasności. Nie jest to element obligatoryjny. Przy podziale fizycznym rzeczy wnioskodawca może również zgłosić swoją propozycję, która powinna być zamieszczona na planie sporządzonym według zasad obowiązujących przy oznaczaniu nieruchomości w księgach wieczystych (plan sporządza geodeta).

UWAGA!

W postępowaniu o zniesienie współwłasności sąd rozstrzyga także spory o prawo żądania zniesienia współwłasności i o prawo własności, jak również wzajemne roszczenia współwłaścicieli z tytułu posiadania rzeczy. Z chwilą wszczęcia postępowania o zniesienie współwłasności odrębne postępowanie w sprawach wymienionych w paragrafie poprzedzającym jest niedopuszczalne. Po zapadnięciu prawomocnego postanowienia o zniesieniu współwłasności uczestnik nie może dochodzić już tych roszczeń. Zatem nie będzie mógł rozliczyć nakładów, które poczynił na rzecz wspólną. Innymi przykładami są roszczenia pomiędzy współwłaścicielami z tytułu pobranych pożytków i innych przychodów, roszczenia o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy, spory o wysokość udziałów, ich zasiedzenie czy spory o ważność umowy darowizny udziału.

Roszczenia współwłaścicieli z tytułu posiadania rzeczy mogą oni zgłaszać do chwili zamknięcia rozprawy w sądzie pierwszej instancji. Przed sądem drugiej instancji mogą być one zgłaszane jedynie gdy powstały lub stały się wymagalne dopiero na tym etapie postępowania.

Oprócz tego wniosek powinien czynić zadość wymogom formalnym pisma procesowego. Należy zatem w szczególności wskazać PESEL wnioskodawcy, wskazać adresy stron, wartość przedmiotu sporu itd.

Wniosek o zniesienie współwłasności należy opłacić. Opłata jest stała i zależy od tego, czy współwłaściciele zgłaszają zgodny projekt zniesienia współwłasności czy też nie. W przypadku zgodnego projektu opłata wynosi 300 zł. Jeżeli współwłaściciele nie są zgodni opłata wyniesie aż 1000 zł.

Zakaz zniesienia współwłasnością

W niektórych przypadkach nie będziemy mieli możliwości swobodnego zniesienia współwłasności. Będzie tak w wyniku zawarcia umowy, w której prawo takie zostało czasowo wyłączone (zgodnie z art. 210 kc) oraz w przypadku tzw. współwłasności przymusowej. Współwłasność przymusowa dotyczy zazwyczaj części gruntu pod budynkiem, w którym wyodrębniono osobne lokale, jak również części budynku i urządzeń służących wspólnemu użytkowi wszystkich właścicieli. Nie można zatem znieść współwłasności klatki schodowej czy windy, która służy wszystkim mieszkańcom bloku.

Dział spadku

Z chwilą śmierci spadkodawcy, jego spadkobiercy stają się właścicielami całego jego majątku. Nie jest zatem tak, że poszczególni spadkobiercy nabywają konkretne składniki majątku (wyjątkiem są zapisy w testamencie). Spadkobiercy otrzymują zatem wspólnie całą masę spadkową. Z postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku lub z notarialnego poświadczeniu dziedziczenia wynika natomiast jaki ułamek całości otrzymał poszczególny spadkobierca.

Jeśli spadkobiercy chcą zlikwidować stan współwłasności spadku i stać się jedynymi właścicielami poszczególnych rzeczy wchodzących w skład spadku, muszą przeprowadzić dział spadku.

Dział spadku nie jest obligatoryjny, jednakże warto go przeprowadzić. Ze stanem współwłasności wiąże się bowiem wiele ograniczeń i utrudnień. Współwłasność wiąże się z koniecznością uzgadniania stanowiska w bardzo wielu kwestiach, np. w zakresie sprzedaży jakiegoś składnika majątku czy zarządzania odziedziczoną nieruchomością wspólną.

Należy pamiętać, że dział spadku obejmuje jedynie aktywa, rzeczy, prawa. W trakcie działu spadku nie są dzielone długi spadkowe. Spadkobiercy odpowiadają za nie zgodnie z przepisami kodeksu cywilnego.

Metody działu spadku

Dział spadku może nastąpić bądź na mocy umowy między wszystkimi spadkobiercami, bądź na mocy orzeczenia sądu na żądanie któregośkolwiek ze spadkobierców.

Umowny dział spadku może nastąpić jedynie, gdy wszyscy spadkobiercy zgadzają się na zaproponowany sposób podziału majątku spadkowego. Jeśli choć jeden ze spadkobierców ustawowych bądź testamentowych nie doszedł do porozumienia w sprawie działu spadku, zawarcie umowy nie będzie możliwe.

Forma umowy

Umowa o dział spadku może być zawarta w dowolnej formie. Jednakże z uwagi na bezpieczeństwo warto zawrzeć taką umowę w formie pisemnej. Zasadniczo dział spadku można przeprowadzić samemu, jednakże w niektórych przypadkach niezbędna będzie wizyta u notariusza. Jeżeli w skład spadku wchodzi nieruchomości, umowa o dział powinna być zawarta w formie aktu notarialnego. Jeśli nie zachowamy formy umowa będzie nieważna. Jeżeli do spadku należy przedsiębiorstwo, umowa o dział spadku powinna być zawarta w formie pisemnej z podpisami notarialnie poświadczonymi (chyba, że w skład przedsiębiorstwa wchodzi nieruchomości).

Umowa może dotyczyć części spadku. Nie trzeba zatem dzielić od razu całego majątku spadkowego.

Należy pamiętać, że umowny dział spadku podlega podatkowi od czynności cywilnoprawnych w części dotyczącej spłat lub dopłat. Podatek płaci osoba nabywająca rzecz lub prawa majątkowe ponad jej udział w spadku. Jeśli jednak dział spadku nastąpi bez obowiązku spłat i dopłat, podatek od czynności cywilnoprawnych nie wystąpi. W niektórych okolicznościach może wystąpić natomiast podatek od spadków i darowizn. Jest tak w szczególności, gdy w ramach działu spadku dojdzie dodatkowo do nieodpłatnego zniesienia współwłasności.

Sądowy dział spadku

Podział majątku spadkowego może nastąpić również w sądzie. Sądem właściwym do rozpoznania wniosku jest sąd ostatniego miejsca zwykłego pobytu spadkodawcy. Wyjątkowo dział może przeprowadzić sąd miejsca, w którym znajduje się majątek spadkowy lub jego część (jeśli nie da się ustalić miejsca zamieszkania spadkodawcy w Polsce). Ponadto na żądanie uczestnika postępowania o dział spadku sąd spadku może przekazać sprawę sądowi rejonowemu, w którego okręgu znajduje się majątek spadkowy lub jego znaczna część lub sądowi rejonowemu, w którego okręgu mieszkają wszyscy współspadkobiercy.

Sądowy dział spadku powinien obejmować cały spadek. Jednakże z ważnych powodów może być ograniczony do części spadku. Ważnym powodem jest np. odziedziczenie przedsiębiorstwa.

Wniosek

We wniosku o dział spadku należy powołać postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku albo zarejestrowany akt poświadczenia dziedziczenia oraz spis inwentarza. Należy również podać, jakie spadkodawca sporządził testamenty, gdzie zostały złożone i gdzie się znajdują. Jeżeli spis inwentarza nie został sporządzony, należy we wniosku wskazać majątek, który ma być przedmiotem działu.

W wypadku gdy w skład spadku wchodzi nieruchomości, należy przedstawić dowody stwierdzające, że nieruchomości stanowiła własność spadkodawcy np. odpis z księgi wieczystej nieruchomości.

Jeśli nie zrobiliśmy jeszcze stwierdzenia nabycia spadku po zmarłym, istnieje możliwość połączenia obu spraw. Postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku sąd wyda wtedy w toku postępowania działowego.

Poza tym spadkobiercy powinni podać sądowi informacje takie jak swój wiek, zawód, stan rodzinny oraz dane co do swych zarobków i majątku, a także zarobków i majątku małżonka. Powinni również

wyjaśnić, w jaki sposób korzystali ze spadku dotychczas, jak również podać inne okoliczności, które mogą mieć wpływ na rozstrzygnięcie, co każdy ze współspadkobierców ma otrzymać ze spadku. Jeżeli przedmiotem działu jest gospodarstwo rolne, to współspadkobiercy powinni podać, kto je prowadzi lub stale w nim pracuje.

W postępowaniu działowym sąd rozstrzyga również o:

- istnieniu zapisów, których przedmiotem są rzeczy lub prawa należące do spadku,
- wzajemnych roszczeniach między współspadkobiercami z tytułu posiadania poszczególnych przedmiotów spadkowych, pobranych pożytków i innych przychodów, poczynionych na spadek nakładów i spłaconych długów spadkowych.

We wniosku można podać proponowany sposób podziału spadku. Sąd nie jest jednak związany wnioskiem – i może dokonać rozporządzenia w sposób jaki uzna za właściwy, biorąc pod uwagę w szczególności:

- stan majątkowy spadkodawców,
- miejsce ich zamieszkania,
- wzajemne stosunki między spadkodawcami,
- charakter przedmiotów należących do spadku.

Z racji, że do działu spadku stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące zniesienia współwłasności, sąd może dokonać działu na 3 różne sposoby:

1. Przyznać przedmiot na własność jednemu ze spadkobierców. Jeśli wartość przedmiotu mieści się w ułamku przypadającym temu spadkobiercy – wówczas nie ma potrzeby spłacania pozostałych spadkobierców. Jeśli jednak sam przedmiot, lub suma przedmiotów przydzielonych jednemu ze spadkobierców przekracza wartość schedy – konieczne będzie „spłacenie” pozostałych uprawnionych.
2. Fizycznie podzielić rzecz. Stosuje się analogiczne ograniczenia, jak przy zniesieniu współwłasności,
3. zarządzić sprzedaż i podział kwoty uzyskanej ze sprzedaży.

Wniosek należy również opłacić. Opłata sądowa, którą trzeba wnieść od wniosku o dział spadku jest stała - wynosi 500 zł, a gdy spadkobiercy złożą wniosek o zgodny podział - 300 zł. Ponadto można połączyć dział spadku ze zniesieniem współwłasności (gdy w skład spadku wchodził udział we współwłasności). W takim wypadku opłata sądowa wyniesie odpowiednio 1000 zł albo 600 zł.

Podział majątku wspólnego małżonków

Z chwilą zawarcia małżeństwa pomiędzy małżonkami powstaje z mocy prawa wspólność majątkowa. Wszystkie przedmioty majątkowe nabyte w trakcie trwania wspólności majątkowej nabywane przez małżonków wchodzi w skład majątku wspólnego. Są od tej zasady wyjątki. Każdy z małżonków dysponuje również swoim majątkiem osobistym. W jego skład wchodzi:

- rzeczy nabyte przez tego małżonka przed powstaniem wspólności ustawowej,
- rzeczy nabyte przez dziedziczenie, zapis lub darowiznę,
- przedmioty majątkowe nabyte w zamian za składniki majątku osobistego,
- inne przedmioty majątkowe wymienione w art. 33 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

Ustanie wspólności majątkowej

W czasie trwania pomiędzy małżonkami wspólności, żaden z małżonków nie może żądać podziału majątku wspólnego ani rozporządzać udziałem, który w razie ustania wspólności przypadnie mu w majątku wspólnym.

Wspólność majątkowa małżeńska ustaje gdy:

- 1) sąd orzeknie rozwód,
- 2) sąd orzeknie separację,
- 3) sąd orzeknie rozdzielnosc majątkową,
- 4) małżonkowie zawrą umowę o rozdzielnosci majątkowej,
- 5) sąd orzeknie ubezwłasnowolnienie jednego z małżonków,
- 6) ogłoszono upadłość jednego z małżonków.

W przypadku intercyzy wymagana jest naturalnie zgoda obu małżonków lub przyszłych małżonków. Umowę taką należy sporządzić u notariusza w formie aktu notarialnego. Jeśli intercyzę zawrzemy przed ślubem, wtedy majątek wspólny małżonków w ogóle nie powstanie. Jeśli intercyza jest zawierana w trakcie trwania małżeństwa, wtedy majątek wspólny, przekształca się we współwłasność ułamkową.

Podział

Jeżeli małżonkowie są zgodni, mogą dokonać podziału dotychczasowego majątku wspólnego w umowie. W przypadku braku zgody każdy z małżonków może wystąpić do sądu o dokonanie podziału tego majątku. Ustanowienia przez sąd rozdzielnosci majątkowej może żądać także wierzyciel małżonka.

Umowa o podział majątku wspólnego może zostać zawarta nawet w formie ustnej, jednakże ze względów dowodowych lepiej zawrzeć ją na piśmie. Jeżeli w skład dzielonego majątku wchodzi nieruchomości, użytkowanie wieczyste lub spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu umowa pod rygorem nieważności musi zostać zawarta w formie aktu notarialnego. Jeśli w skład majątku wspólnego wchodzi przedsiębiorstwo, to umowa powinna być zawarta w formie pisemnej z podpisem notarialnie poświadczonym; podobnie, gdy małżonkowie posiadali udziały lub akcje w spółkach kapitałowych.

Sprawa w sądzie

Podział majątku wspólnego może nastąpić w postępowaniu nieprocesowym, jak również w ramach postępowania rozwodowego lub o separację. W postępowaniu stosuje się odpowiednio przepisy o dziale spadku, a zatem podział powinien dotyczyć całego majątku. Z ważnych powodów możliwy jest podział częściowy.

Jeśli chodzi o sądowe zniesienie wspólności ustawowej małżeńskiej, może jej żądać każdy z małżonków z ważnych powodów. Ustanowienia przez sąd rozdzielnosci majątkowej może żądać także wierzyciel małżonka. Przepisy nie wskazują wprost co jest ważnym powodem zniesienia wspólności. Najogólniej rzecz ujmując za ważne powody powinno rozumieć się takie okoliczności, które sprawiają, że wspólność majątkowa małżeńska nie służy dobru założonych przez małżonków rodziny. Najczęściej ważnymi powodami są separacja faktyczna, trwonienie majątku, choroba alkoholowa, uzależnienie od hazardu.

Rozdzielnosc majątkowa powstaje z dniem oznaczonym w wyroku, który ją ustanawia. W wyjątkowych wypadkach sąd może ustanowić rozdzielnosc majątkową z dniem wcześniejszym niż dzień wytoczenia powództwa np. gdy małżonkowie żyli w faktycznej separacji.

Sądem właściwym do złożenia wniosku jest w każdym przypadku sąd rejonowy. Nieważna jest wartość dzielonego majątku. Sądem właściwym do orzekania o podziale majątku wspólnego jest sąd w okręgu, którego znajduje się majątek wspólny. Jeżeli majątek znajduje się w okręgu kilku sądów,

wnioskodawca ma prawo wyboru sądu. Jeśli zakładamy sprawę po śmierci małżonka, sądem właściwy jest sąd spadku, czyli sąd właściwy ze względu na ostatnie miejsce pobytu zmarłego.

Opłaty

Wniosek o podział majątku wspólnego podlega opłacie stałej. Jest ona niezależna od wartości majątku wspólnego. Opłata wynosi 1000 zł lub 300 zł, w zależności od tego, czy wniosek zawiera zgodny projekt podziału tego majątku czy też nie. W toku sprawy o podział majątku może również powstać konieczność poniesienia dalszych opłat, np. za biegłego rzeczoznawcę.

Podział majątku wspólnego podobnie jak przy dziale spadku może nastąpić przez:

- podział fizyczny (np. podział pieniędzy)
- przyznanie rzeczy jednemu z małżonków na wyłączną własność wraz z obowiązkiem spłaty na rzecz drugiego małżonka (np. przyznanie domu jednemu małżonkowi z obowiązkiem spłaty drugiego)
- egzekucyjną sprzedaż rzeczy i podział sumy uzyskanej ze sprzedaży

W toku postępowania o podział majątku wspólnego sąd ustala skład i wartość majątku, rozstrzyga ewentualne spory o przynależność określonego przedmiotu do majątku wspólnego, orzeka o żądaniu ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym, rozstrzyga o zwrocie wydatków, nakładów i innych świadczeń poczynionych z majątków osobistych na majątek wspólny lub odwrotnie.

Nierówne udziały

Zasadą jest, że udziały małżonków w majątku wspólnym są równe. Z ważnych powodów można żądać ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym, przy uwzględnieniu przyczynienia się każdego małżonków do powstania majątku wspólnego. Jest tak, gdyż w niektórych przypadkach jeden z małżonków mógł w większym stopniu przyczynić się do powstania majątku wspólnego i byłoby to niesłuszne (np. jeden z małżonków przez czas trwania wspólności pracował, a drugi przebywał w więzieniu).

Przyczynienie się do powstania majątku wspólnego nie dotyczy jedynie aspektu finansowego. Bardzo częsty w małżeństwie podział obowiązków domowych, w których jeden z małżonków zarabia na życie zaś drugi przebywa w domu, sprząta, gotuje i wychowuje dzieci, byłby krzywdzący. Przyczynienie się zatem jest całokształtem działań małżonków prowadzących bezpośrednio do powiększenia majątku wspólnego, ale także ich starania o założoną przez zwarcie małżeństwa rodzinę oraz o zaspokojenie jej potrzeb.

Rozliczenie wydatków i nakładów z majątków osobistych

Małżonkowie powinni rozliczyć się z wydatków i nakładów związanych z ich majątkami osobistymi. Każdy z małżonków powinien zwrócić wydatki i nakłady poczynione z majątku wspólnego na jego majątek osobisty, jednakże z wyjątkiem wydatków i nakładów koniecznych na przedmioty majątkowe przynoszące dochód. Ponadto każdy z małżonków może żądać zwrotu wydatków i nakładów, które poczynił z majątku osobistego na majątek wspólny. Nie można żądać zwrotu wydatków i nakładów zużytych w celu zaspokajania potrzeb rodziny, chyba że zwiększyły wartość danego majątku w chwil ustania wspólności, np. sfinansowanie z majątku osobistego remontu wspólnego domu. Ponadto można rozliczyć dług jednego z małżonków, który został spłacony z majątku wspólnego.

W postępowaniu o podział majątku wspólnego sąd ustala wartość majątku na dzień wydania orzeczenia o podziale majątku.